

13. Hæc cum fideles sibi ante oculos proposuerint, tum vero cogitent, Deum carnis nostræ humilitatem, et fragilitatem subire voluisse, ut humanum genus in altissimo dignitatis gradu collocaretur. Nam illud unum satis declarat excellentem hominis dignitatem, et præstantiam, quæ illi divino beneficio tributa est, quod homo fuerit, qui idem verus, et perfectus Deus sit : ut jam gloriari nobis liceat, filium Dei os nostrum, et carnem nostram esse : quod beatissimis illis spiritibus non licet; nusquam enim, ut est apud Apostolum, angelos apprehendit, sed semen Abrahæ apprehendit.¹

14. Præterea cavendum est, ne maximo nostro malo eveniat, ut, quemadmodum illi in diversorio Bethleem locus, ubi nasceretur, defuit, ita etiam, quando jam in carne non nascitur, locum in cordibus nostris invenire non possit, ubi in spiritu nascatur; hoc enim, cum salutis nostræ cupidissimus sit, vehementer optat; nam ut ille spiritus sancti virtute supra naturæ ordinem homo factus, et natus est, sanctusque, atque adeo sanctitas ipsa fuit : ita nos oportet, non ex sanguinibus, neque ex voluntate carnis, sed ex Deo nasci,² ac deinde veluti novam creaturam in novitate spiritus ambulare,³ sanctitatem illam, ac mentis integritatem custodire, quæ homines spiritu Dei regeneratos maxime decet; hac enim ratione sanctæ hujus filii Dei conceptionis, et nativitatis imaginem aliquam in nobis ipsis exprimemus, quam fideli animo credimus, et credentes Dei sapientiam in mysterio, quæ abscondita est,⁴ suscipimus, et adoramus.

¹ Heb. II. 16. — ² Joan. I. 13. — ³ Rom. VI. 4. 5. VII. 6. — ⁴ I. Cor. II. 7.

Articulus quartus.

Passus sub Pontio Pilato, crucifixus, mortuus, et sepultus.

QUANTAM habeat necessitatem hujus articuli cognitio, et quam diligenter Parochus curare debeat, ut fideles dominicæ passionis memoriam sæpissime animo repetant, docet Apostolus, qui nihil aliud se scire testatus est, nisi Jesum Christum, et hunc crucifixum.¹ Quare in hoc argumento omne studium, et opera adhibenda est, ut quam maxime illustretur, fidelesque tanti beneficii commemoratione excitati, totos se ad Dei erga nos amorem, et bonitatem suscipiendam convertant.

Fides itaque priori articuli parte (nam de altera postea dicetur) illud nobis credendum proponit, Christum dominum, cum Pontius Pilatus Tiberii Cæsaris jussu Judæam provinciam administraret, cruci affixum esse; nam captus, irrisus, variis injuriarum, et cruciatuum generibus affectus, demum in crucem sublatus est.

PASSUS. Nec vero cuiquam dubitandum est, ejus animam, quod ad inferiorem partem attinet, ab iis cruciatibus liberam non fuisse; nam quod humanam naturam vere assumpsit, necesse est fateri, animo etiam gravissimum dolorem sensisse; quare inquit : Tristis est anima mea usque ad mortem.² Nametsi personæ divinæ humana natura conjuncta fuit, tamen propter eam conjunctionem nihilominus passionis acerbiter sensit, quam si ea conjunctio facta non fuisset, cum in una Jesu Christi persona, utriusque naturæ, divinæ, et humanæ, proprietates servatæ sint : atque idcirco quod erat passibile et mortale, passibile et mortale permansit : rursus vero quod impassibile, et immortale erat, qualem esse divinam naturam intelligimus, suam proprietatem retinuit.

SUB PONTIO PILATO. Quod autem hoc loco tam diligenter observari videmus, Jesum Christum eo tempore passum

¹ I. Cor. II. 2. — ² Matt. XXVI. 38. Marc. XIV. 34.

I.
Necessaria hujus articuli frequens explicatio.

2.

3.
Anima Christi malis repleta est.

4.

Tempus passionis

*notatur
propter
rei mo-
mentum.*

esse, quo Pontius Pilatus Judæam provinciam procuraret, id ea re factum esse docebit Parochus, quia tantæ rei, et tam necessariæ cognitio exploratio omnibus esse poterat, si rei gestæ certum, quod et ab Apostolo Paulo factum legimus, tempus describeretur: tum etiam, quia iis verbis declaratur, illam Salvatoris prædictionem exitu comprobata esse: Tradent, inquit, eum gentibus ad illudendum, et flagellandum, et crucifigendum.²

5.
*Mors in
cruce
aptior
atque ac-
commodatior ad
humani
generis
redemptionem.*

5. CRUCIFIXUS. Sed quod potissimum in ligno crucis mortem pertulit, hoc etiam divino consilio tribuendum est, ut scilicet unde mors oriebatur, inde vita resurgeret. Serpens enim, qui in ligno primos parentes vicerat, victus est a Christo in ligno crucis. Plures ejus rei afferri rationes possunt, quas sancti Patres latius persecuti sunt, ut ostendamus consentaneum fuisse, redemptorem nostrum mortem crucis potissimum subire. Verum satis esse Parochus admoneat, si fideles credant illud genus mortis a Salvatore delectum esse, quod quidem ad humani generis redemptionem aptius, atque accommodatius videretur, quemadmodum certe nullum turpius, atque indignius esse potuit. Non solum enim apud Gentiles crucis supplicium execrandum, et dedecoris, ignominiaque plenissimum semper existimatum est, verum etiam in lege Moysis, maledictus homo appellatur, qui pendet in ligno.³

6.
*Historia
passionis
sapientius
populo
republicanda.*

Neque vero Parochus hujus articuli historiam prætermitteret, quæ diligentissime a sanctis evangelistis exposita est, ut saltem summa ejus mysterii capita, quæ ad confirmandam fidei nostræ veritatem magis necessaria videntur, fideles cognita habeant. Hoc enim articulo, veluti fundamento quodam, Christiana religio, et fides nituntur, eoque posito, reliqua omnia recte constituta sunt. Nam si quid aliud humanæ menti, et intelligentiæ difficultatem affert; certe crucis mysterium omnium difficillimum existimandum est, vixque percipi a nobis potest, salutem nostram ex cruce ipsa, et ex eo, qui pro nobis ligno illi affixus est, pendere. Sed in hoc, ut docet Apostolus, summam Dei providentiam licet

¹ 1. Tim. VI. 13. — ² Matt. XX. 19. — ³ Deut. XXI. 23.; Gal. III. 13.

admirari. Nam quia in Dei sapientia non cognovit mundus per sapientiam Deum, placuit Deo per stultitiam prædicationis salvos facere credentes: Quare mirandum non est, si prophetæ ante Christi adventum, apostoli post ejus mortem, et resurrectionem tantopere laborarunt, ut hominibus persuaderent, hunc esse mundi redemptorem, eosque in crucifixi potestatem, atque obedientiam redigerent. Quare Dominus, cum nihil tam ab humana ratione remotum esset, quam crucis mysterium, statim post peccatum numquam destitit tum figuris, tum prophetarum oraculis filii sui mortem significare. Atque ut de figuris pauca quædam attingamus, Abel primum, qui fratris invidia occisus est;² deinde Isaac sacrificium,³ præterea agnus, quem Judæi, cum e terra Ægypti egredierentur, immolarunt,⁴ tum serpens æneus, quem Moyses in deserto exaltavit,⁵ Christi domini passionis, ac mortis figuram præmonstrabant.⁶ Quod autem ad prophetas pertinet, quam multi exstiterint, qui de ea vaticinati sunt, id vero multo notius est, quam ut explicari hoc loco oporteat. Sed præ ceteris, ut Davidem omittamus, qui omnia præcipua redemptionis nostræ mysteria in psalmis complexus est, Isaiaë oracula tam aperta, et clara sunt, ut recte dici queat, eum potius rem gestam exposuisse, quam futuram prædixisse.⁷

MORTUUS. His verbis Parochus credendum explicabit, Jesum Christum, postquam crucifixus est, vere mortuum, ac sepultum esse. Neque vero sine causa hoc separatim fidelibus credendum proponitur, cum non defuerint, qui eum in cruce mortuum negarent; illi igitur errori hanc fidei doctrinam sancti apostoli merito opponendam censuerunt: de cujus articuli veritate dubitandi nullus nobis locus relinquitur; nam omnes evangelistæ consentiunt, Jesum spiritum emisisse.⁸ Præterea cum Christus, verus, et perfectus homo fuerit, vere etiam mori potuit: moritur autem homo, cum anima separatur a corpore.

Quare cum Jesum mortuum esse dicimus, id significamus, ejus animam a corpore divisam esse: neque tamen concedi-

7.
*Christus
vere mor-
tuus est.*

8.
*Christi
mortui*

¹ 1. Cor. I. 21. — ² Gen. IV. 8. — ³ Gen. XXII. 6. 7. 8. — ⁴ Exod. XII. 5. 6. 7. — ⁵ Num. XXI. 8. 9. — ⁶ Joan. III. 14. — ⁷ Hier. Ep. 53 ad Paulin. — ⁸ Matt. XXVII. 50.; Marc. XV. 37.; Luc. XXIII. 46.; Joan. XIX. 30.

anima et corpori separatis divinitas uniebatur.

9. *Mors Christi fuit voluntaria, non coacta.*

mus divinitatem sejunctam a corpore : quin potius constanter credimus, et confitemur, anima ejus a corpore divisa, divinitatem tum corpori in sepulcro, tum animæ apud inferos conjunctam semper fuisse. Decebat autem filium Dei mori, ut per mortem destrueret eum, qui habebat mortis imperium, id est diabolus, et liberaret eos, qui timore mortis per totam vitam obnoxii erant servituti.¹

Sed illud in Christo domino singulare fuit, quod tunc mortuus est, cum ipse mori decrevit, et mortem non tam aliena vi illatam, quam voluntariam obiit. Nec vero mortem solum, sed locum etiam, et tempus, in quo moreretur, ipse sibi constituit; ita enim Isaias scripsit : Oblatus est quia ipse voluit.² Atque idem Dominus de se ante passionem dixit : Ego pono animam meam, ut iterum sumam eam. Nemo tollit eam a me : sed ego pono eam a me ipso, et potestatem habeo ponendi eam : et potestatem habeo iterum sumendi eam.³ Quod autem ad tempus, et locum attinet, cum Herodes ejus vitæ insidiaretur, ipse inquit : Dicite vulpi illi : ecce ejicio dæmonia, et sanitates perficio hodie et cras, et tertia die consumor : verumtamen oportet me hodie et cras et sequenti die ambulare : quia non capit prophetam perire extra Hierusalem.⁴ Ille igitur nihil invitus, aut coactus fecit, sed ipse sese volens obtulit, atque inimicis suis obviam procedens dixit : Ego sum,⁵ et sponte sua ea omnia supplicia pertulit, quibus illum injuste, et crudeliter affecerunt. Quo quidem nihil ad commovendos animi nostri sensus majorem vim habere potest, cum pœnas, tormentaque ejus omnia cogitatione perpendimus. Nam si quispiam nostra causa omnes dolores patiat, non quos ipse sua voluntate suscipiat, sed quos vitare nequeat, hoc vero haud magni beneficii loco a nobis ponetur : verum si nostro tantum nomine mortem, quam defugere poterat, libenter occumbat, profecto hoc beneficii genus tantum est, ut omnem non solum referendæ, sed etiam habendæ gratiæ facultatem vel gratissimo cuique eripiat; ex quo Jesu Christi summa, et eximia caritas, ejusque divinum, et immensum in nos meritum perspici potest.

¹ Heb. II. 10. 14. 15. — ² Isa. LIII. 7. — ³ Joan. X. 17. 18. — ⁴ Luc. XIII. 32. 33. — ⁵ Joan. XVIII. 5.

SEPULTUS. Jam vero quod sepultum fuisse confitemur, hoc quidem veluti articuli pars non constituitur, quod novam aliquam difficultatem habeat, præter ea quæ jam de morte dicta sunt. Nam si Christum mortuum credimus, facile etiam nobis persuaderi potest eum sepultum esse. Verum hoc additum est, primum, ut minus dubitare de morte liceat, cum maximo argumento sit, aliquem mortuum esse, si ejus corpus sepultum probemus : deinde ut resurrectionis miraculum magis declaretur, atque eluceat. Neque vero hoc solum credimus, Christi corpus sepultum esse, sed illud præcipue his verbis credendum proponitur, Deum sepultum esse, quemadmodum ex fidei catholicæ regula verissime etiam dicimus, Deum mortuum, et ex virgine natum esse; nam cum divinitas numquam divisa fuerit a corpore, quod in sepulcro conditum est, recte confitemur Deum sepultum esse.

Ac de genere quidem, et loco sepulturæ, illa Parocho satis erunt, quæ a sanctis evangelistis dicta sunt.¹ Duo vero in primis observanda sunt, alterum, Christi corpus in sepulcro nulla ex parte corruptum esse: de quo Propheta ita vaticinatus erat : Non dabis sanctum tuum videre corruptionem.² Alterum est, quod ad omnes hujus articuli partes attinet, sepulturam scilicet, passionem etiam, et mortem Christo Jesu, ut homini, non ut Deo convenire; nam pati, et mori in humanam tantum naturam cadunt : quamvis Deo etiam hæc omnia tribuantur, quoniam de illa persona, quæ simul perfectus Deus, et perfectus homo fuit, recte dici perspicuum est.

HIS cognitis, ea de Christi passione et morte Parochus explicabit, ex quibus tanti mysterii immensitatem si non comprehendere, contemplari saltem fideles possint.

Ac primum quidem considerandum est, quis ille sit, qui hæc omnia patitur. Et quidem nullis verbis ejus dignitatem explicare, aut mente comprehendere possumus. Sanctus Joannes verbum esse dicit, quod erat apud Deum.³ Apostolus magnificis verbis describit in hunc modum : Esse eum, quem Deus constituit hæredem universorum, per quem fecit

¹ Matt. XXVII. 58.; Marc. XV. 46.; Luc. XXIII. 53.; Joan. XIX. 38. — ² Psal. XV. 10.; Act. II. 31. — ³ Joan. I. 1.

10. *Sepultus Christus proponitur credendus, ut resurrectionis miraculum magis declaretur.*

11. *Duo valde notanda.*

12. *Mysterii passionis et mortis immensitas apparet si spectetur: dignitas personæ patientis.*

et sæcula : qui est splendor gloriæ, et figura substantiæ ejus, qui portat omnia verbo virtutis suæ. Hic igitur purgationem peccatorum faciens, sedet ad dexteram majestatis in excelsis.¹ Atque, ut uno verbo complectamur, patitur Jesus Christus Deus et homo: patitur creator pro iis, quos ipse condidit: patitur dominus pro servis: patitur is, per quem angeli, homines, cæli, elementa facta sunt, ille, inquam, in quo, per quem, et ex quo sunt omnia.² Quare mirandum non est, si, eo tot passionum tormentis commoto, totum etiam ædificium concussum est: nam ut inquit scriptura, Terra mota est, et petra scissæ sunt: tenebræ etiam factæ per universam terram, et sol obscuratus est.³ Quod si mutæ etiam res, et sensu carentes creatoris sui passionem luxerunt, cogitent fideles quibus lacrymis ipsi, tamquam vivi lapides hujus ædificii,⁴ dolorem suum declarare debeant.

13. Jam vero causæ etiam passionis exponendæ sunt, ut eo magis divinæ erga nos caritatis magnitudo, et vis appareat. Si quis igitur quærat, quæ causa fuerit cur filius Dei acerbissimam passionem subierit, hanc potissimum fuisse inveniet, præter hæreditariam labem primorum parentum, vitia, et peccata, quæ homines a mundi origine usque ad hanc diem admiserunt, ac deinceps usque ad consummationem sæculi admissuri sunt; hoc enim in passione et morte filius Dei salvator noster spectavit, ut omnium ætatum peccata redimeret, ac deleret, et pro eis patri abunde, cumulateque satisfaceret. Illud etiam accedit ad augendam rei dignitatem, quod non solum Christus pro peccatoribus passus est, sed etiam pœnarum omnium, quas pertulit, peccatores et auctores, et ministri fuerunt: de quo Apostolus nos admonet, ita ad Hebræos scribens: Recogitate eum, qui talem sustinuit a peccatoribus adversus semetipsum contradictionem: ut ne fatigemini animis vestris deficientes.⁵ Atque hac culpa omnes teneri judicandum est, qui in peccata sæpius prolabantur; nam cum peccata nostra Christum dominum impulerint, ut crucis supplicium subiret, profecto qui in flagitiis, et sceleribus volutantur, rursus, quod in ipsis est, crucifigunt in semetipsis filium Dei, et ostentui habent.⁶

¹ Heb. I. 2. 3. — ² Rom. XI. 36. — ³ Matt. XXVII. 51.; Luc. XXIII. 44. — ⁴ I. Pet. II. 5. — ⁵ Heb. XII. 3. — ⁶ Hebr. VI. 6.

Quod quidem scelus eo gravius in nobis videri potest, quam fuerit in Judæis, quod illi, eodem Apostolo teste, si cognovissent, numquam Dominum gloriæ crucifixissent.¹ Nos autem et nosse eum profiteremur; et tamen factis negantes, quodammodo violentas ei manus videmur inferre. Sed a patre etiam, et a semetipso Christum dominum traditum esse sacræ litteræ testantur: inquit enim apud Isaiam: Propter scelus populi percussi eum;² et paulo ante idem propheta, cum Dominum plagis, et vulneribus affectum spiritu Dei plenus videret, dixit: Omnes nos quasi oves erravimus, unusquisque in viam suam declinavit, et posuit Dominus in eo iniquitatem omnium nostrum.³ De filio autem scriptum est: Si posuerit pro peccato animam suam, videbit semen longævum.⁴ Sed eandem rem Apostolus gravioribus etiam verbis expressit, cum tamen ex altera parte vellet ostendere, quantum nobis de immensa Dei misericordia et bonitate sperare liceat: inquit enim: Qui etiam proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum: quo modo non etiam cum illo omnia nobis donavit?⁵

Sequitur nunc, ut quanta fuerit passionis acerbitas, Parochus doceat; quamquam si memoria teneamus, sudorem Domini factum ut guttas sanguinis decurrentis in terram,⁶ cum ille tormenta, et cruciatus animo perciperet, quibus paulo post afficiendus erat, facile ex eo unusquisque intelliget, nihil ad illum dolorem addi potuisse; nam si malorum imminentium cogitatio tam acerba fuit, id quod sanguinis sudor declaravit, quid ipsam perpersionem fuisse existimandum est? Sed tamen Christum dominum summis tum animi, tum corporis doloribus affectum esse constat.

Ac primum quidem nulla fuit ejus corporis pars, quæ gravissimas pœnas non senserit; nam et pedes, et manus clavis cruci affixæ, caput spinis punctum, et arundine percussum, facies sputis fœdata, alapis cæsa, totum corpus flagellis verberatum est. Præterea omnium et generum, et ordinum homines convenerunt in unum adversus Dominum, et adversus Christum ejus.⁷ Gentes enim et Judæi passionis

14.
dolorum acerbitas.

15.
in corpore,

¹ I. Cor. II. 8. — ² Isa. LIII. 8. — ³ Isa. LIII. 6. — ⁴ Isa. LIII. 10. — ⁵ Rom. VIII. 32. — ⁶ Luc. XXII. 44. — ⁷ Psalm. II. 2.

suasores, auctores, ministri fuerunt : Judas eum prodidit, Petrus negavit, ceteri omnes deseruerunt. Jam vero in cruce ipsa acerbitatemne, an ignominiam, an utrumque simul queremur? Ac profecto nullum aut turpius genus mortis, aut acerbius excogitari eo potuit, quo affici non nisi nocentissimi, et sceleratissimi homines consueverunt, et in quo summi doloris, et cruciatus sensum mortis diuturnitas vehementiorem efficiebat. Augebat autem pœnarum magnitudinem ipsa Christi Jesu corporis constitutio, et habitus : quod quidem cum spiritus sancti virtute formatum esset, multo perfectius, et temperatius fuit, quam aliorum hominum corpora esse possunt : atque ideo acriorem quoque sentiendi vim habuit, et gravius tormenta illa omnia perpessum est.

16. *et in anima.* Quod vero ad intimum animi dolorem pertinet, nemo dubitare potest, quin summus in Christo fuerit; sanctis enim hominibus, quicumque supplicia, et cruciatus pertulerunt, non defuit animæ solatium divinitus datum, quo recreati tormentorum vim æquo animo ferre possent : imo vero in cruciatibus plerique intima lætitia efferebantur; inquit enim Apostolus : Gaudeo in passionibus pro vobis, et adimpleo ea, quæ desunt passionum Christi, in carne mea, pro corpore ejus quod est ecclesia; et alibi : Repletus sum consolatione, superabundo gaudio in omni tribulatione nostra.² Verum Christus dominus amarissimæ passionis calicem, quem bibit, nulla suavitate permixta temperavit; humanæ enim naturæ, quam assumpserat, sentire omnia tormenta permisit, non secus ac si homo, non etiam Deus fuisset.

17. *Bona et commoda ex Christi passione promanantia.* Reliquum modo est, ut commoda etiam, et bona, quæ ex passione domini percepimus, a Parocho accurate explicentur. Primum igitur Domini passio, peccati liberatio fuit; nam, ut est apud sanctum Joannem, Dilexit nos, et lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo :³ et Apostolus inquit : Convivificavit vos, donans vobis omnia delicta : delens, quod adversum nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, et ipsum tulit de medio, affigens illud cruci.⁴

¹ Col. I. 24. — ² 2. Cor. VII. 4. — ³ Apoc. I. 5. — ⁴ Col. II. 13. 14.

Deinde a dæmonis tyrannide nos eripuit : ipse enim Dominus inquit : Nunc judicium est mundi : nunc princeps hujus mundi ejicietur foras. Et ego si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me ipsum.¹ Pœnam præterea peccatis nostris debitam persolvit. Tum vero quia nullum gratius, et acceptius Deo sacrificium offerri potuit, patri nos reconciliavit, eumque nobis placatum, et propitium reddidit. Postremo, quoniam peccata sustulit, cælorum etiam aditum, communi humani generis peccato interclusum, nobis patefecit. Atque id Apostolus significavit illis verbis : Habemus fiduciam in introitu Sanctorum in sanguine Christi.² Neque vero in veteri lege hujus mysterii figura, et imago quædam defuit : nam illi, quibus interdictum erat, ne in patriam ante summi sacerdotis mortem reverterentur,³ hoc significabant, nemini, quamvis juste, et pie vixisset, aditum in cælestem patriam patere, antequam summus ille, atque æternus sacerdos Christus Jesus mortem obiret; qua quidem obita, statim cæli fores patuerunt iis, qui sacramentis expiati, fideque, spe, et caritate præditi, passionis ejus participes fiunt.

Hæc autem omnia maxima, et divina bona Parochus docebit ex Domini passione ad nos pervenisse : primum quidem, quia est integra, atque omnibus numeris perfecta satisfactio, quam admirabili quadam ratione Jesus Christus pro peccatis nostris Deo patri persolvit. Neque vero pretium, quod pro nobis persolvit, debitis nostris par solum, et æquale fuit, verum ea longe superavit. Deinde sacrificium Deo acceptissimum fuit; quod cum illi filius in ara crucis obtulit, patris iram, atque indignationem prorsus mitigavit; atque hoc nomine Apostolus usus est, cum inquit : Christus dilexit nos, et tradidit semetipsum pro nobis oblationem et hostiam Deo in odorem suavitatis.⁴ Præterea redemptio, de qua est apud apostolorum Principem : Non corruptibilibus, auro vel argento, redempti estis de vana vestra conversatione paternæ traditionis, sed pretioso sanguine quasi agni immaculati Christi, et incontaminati;⁵ et Apostolus docet : Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum.⁶

¹ Joan. XII. 31. 32. — ² Heb. X. 19. — ³ Numer. XXXV. 25. — ⁴ Ephes. V. 2. — ⁵ I. Pet. I. 18. 19. — ⁶ Gal. III. 13.

18.
Ratione satisfactionis et sacrificii.

19. Verum, præter hæc immensa beneficia, illud etiam vel maximum consecuti sumus, ut in hac una passione, omnium virtutum clarissima exempla habeamus; nam et patientiam, et humilitatem, et eximiam caritatem, et mansuetudinem, et obedientiam, et summam animi constantiam non solum in perferendis propter justitiam doloribus, sed etiam in morte appetenda ita ostendit, ut vere dicere possimus, salvatorem nostrum, quæcumque vitæ præcepta toto prædicationis suæ tempore verbis nos docuit, ea omnia uno passionis die in seipso expressisse.

In passione virtutum omnium exempla sunt.

Atque hæc breviter de Christi domini saluberrima passione et morte dicta sunt. Utinam vero hæc mysteria in animis nostris assidue versentur, et una cum Domino pati, et mori, et sepeliri discamus, ut deinde, abjecta omni sorde peccati, ad novam vitam cum illo resurgentes, aliquando tandem ipsius gratia, et misericordia digni simus, qui cælestis regni, et gloriæ participes efficiamur.

Articulus quintus.

Descendit ad inferos, tertia die resurrexit a mortuis.

MAXIME quidem refert, nosse gloriam sepulturæ domini nostri Jesu Christi, de qua proxime dictum est : sed plus interest fidelis populi, cognoscere illustres triumphos, quos ex devicto diabolo, et spoliatis inferorum sedibus deportavit : de quibus, simulque de resurrectione dicendum est; qui locus etsi separatim per se recte tractari possit : nos tamen, sanctorum Patrum auctoritatem secuti, eum cum descensu ad inferos conjungendum putavimus.

DESCENDIT AD INFEROS. Ejus igitur priori parte hoc nobis credendum proponitur, Christo jam mortuo, ejus animam ad inferos descendisse, ibique tamdiu mansisse, quamdiu ejusdem corpus in sepulcro fuit. His autem verbis simul etiam confitemur, eandem Christi personam eo tempore et apud inferos fuisse, et in sepulcro jacuisse. Quod quidem cum dicimus, nemini mirum videri debet : propterea quod, ut sæpe jam docuimus, quamvis anima a corpore discesserit, nunquam tamen divinitas vel ab anima, vel a corpore separata est.

Sed quoniam articuli explanationi plurimum lucis afferre potest, si Parochus prius doceat, quid hoc loco inferorum vocabulo intelligendum sit, monere oportet, inferos hoc loco pro sepulcro non accipi, ut quidam non minus impie, quam imperite putaverunt; superiori enim articulo Christum dominum sepultum esse edocti sumus : nec ulla causa erat, cur in fide tradenda alio, et quidem obscuriori loquendi genere idem a sanctis apostolis repeteretur : verum inferorum nomen abdita illa receptacula significat, in quibus animæ detinentur, quæ cælestem beatitudinem non sunt consecutæ. Ita vero sacræ litteræ hanc vocem multis in locis usurparunt; nam apud Apostolum legimus : In nomine Jesu omne genua flecti cælestium, terrestrium, et inferorum;¹ et in Actis

1.

2.

3.

Inferorum nomine generatim significantur abdita animarum receptacula;

¹ Phil. II. 10.